

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

XIV. Hinc in Patrum multorum reprehensiones incurrit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

Eden, hoc est terrestri Paradiso confundit Homil. 1. in Cantic. ait enim: *Qui autem dignus A fuerit redire & esse cum Christo, quiue in parvo fidelis inventus constituetur super multa, ille gustabit, & capiet voluptatem Domini, perductus ad locum quemdam, qui pro huiusmodi ciborum copis & varietatibus, deliciarum nominatur locus. Propter quod & in Eden positus dicitur, quod delicias indicat. Quo de terrestri Paradiso quid senserit, infra explorabimus.*

XIII. Haulta sunt & illa fere è Platonis fontibus: nam beatitudinem in Dei similitudine sitam ille voluit. Testes Laërtius in Platone, & Clemens Alexandrinus Strom. libr. 2. qui & in eadem fuisse Stoicos sententia demonstrat, & Abammon Ægyptius in responsione ad Epistolam Porphyrij. Plato præterea in Phadone, postquam Inferni topographiam descripsit, narrat animas, quæ virtutem inter & vitium mediâ tenuerunt viam, post latam de se sententiam ad Acherontem profectas, conscensis vehiculis ad Acherusiam paludem deportari, expiatisque illic per supplicia sceleribus solvi, & præmia tandem rerum bene gestarum referre, & ad animalium etiam generationem nonnumquam remitti: quæ vero insanabilibus sese facinoribus alligarunt, in Tartarum absque ulla futuri exitus spe præcipitari: at quorum crimina sanari possunt, proici & illas in Tartarum, sed transacto illic anno, fluûtu inde ejici, & ad Acherusiam revolvi, nec ante liberari, quam eos exoraverint, quos injuria vel morte affecerunt: quæ puram autem & infontem duxerunt vitam, eas regionem quandam superiorem, & delitiis affluentem, quæ terræ supereminet, ascendere; nonnullasque ex iis Philosophiæ præceptis institutas corporea mole liberari penitus, & in amœniora loca concedere. Præcipue notandum venit illud Plotini Enn. 3. libr. 4. cap. 6. quo animarum ad superiora progressarum nonnullas asseverat in C sensibili hoc mundo vitam agere, alias extra hunc mundum: quæ in sensibili mundo degunt, alias penes Solem, vel aliquem Planetam, alias in Firmamento ævum agitare, unamquamque pro meritis. Dicitaverat vero iam ante Pythagoras, ut refert Laërtius, *ἢ πῶς ἢ αἴθερ*

Laërtius in Pythagora

ἰσχυρὸν ἐμπέσσειν αἴθερα ὅλον ἅπασιν ἀνίμῳ ἐπιπλεῖν. Atque hæc interpolata Origenes ad Scripturæ sacre effata utcunque aptavit.

Terra autem illa Firmamenti cõvexis incumbens, quam describit Adamantius, alteri huic persimilis est, quam libro eodem Plato commemorat, ubi ait *ἡ γῆ ἐστὶν ὡς οὐρανὸς ἐστὶν ὡς θάλασσα*. Puram terram in puro sitam esse caelo, in quo sunt Astra, quod multi ex is qui huiusmodi de rebus differere solent, atherem appellant. *cujus hæc esse faciem, & in concava terra semper consuere.* Hinc Tertullianus libr. De anima, cap. 55. *Sed in athere dormitio nostra cum pueris Platonis; aut in aëre, cum Arto; aut circa Lunam, cum Endymionibus Stoicorum.* Vetus quoque illa Poëtarum Theologia Beatorum animas in terram quandã, Elysium nempe nemus recipi canebat. Inde Christianis objectabat Celsus nos ab Æthnicis edoctos dixisse abituras post mortem animas in aliam terram hac meliorem. Tum vero magistri sui Origenem pudit, & quæ à Platone didicerat, referre maluit ad Moysen, qui bonis Deum induxit promittentem terram lacte & melle manantem; *cujus symbolum esse & imaginem Iudæam hanc terrenam & Hierusalem dixit, juxta Apostolum Ebr. 12. 22. In eorum argumentum quibusdam utitur Davidis testimoniis, frangi hominibus terræ cuiusdam hereditatem pollicentis. Illius quoque terræ gemmas ab Isaiâ 54. 12. transfuisse Platonem arbitratur, ac reliqua itidem quæ ad hanc fabulam pertinent, quemadmodum & à Moysè, aliisque Prophetis. Aggæum vero nominatim laudat, qui terram ab Arida manifeste distinguit.*

Orig. libr. 7. contra Cels.

Agg. 2. 6.

XIV. Origenianos errores libris *ἑὶ ἀγῶν* insertos percensens Hieronymus in Epist. 59. ad Avit. memoratos illos de suprema felicitate, ac diversis felicitatis gradibus minime prætermisit. Primum huius Epistolæ caput legi velim, ac alterum item, quod in his verbis, è fine secundi De principiis libri petitis, definit: *Cumque in tantum profecerimus, ut nequaquam carnes & corpora, forsitan ne anima quidem fuerimus, sed mens & sensus ad perfectum veniens, nullaque perturbationum nubilo caligam, intuebitur (legendum fortasse, intuebitur) rationabiles, intelligibilesque substantias facie ad faciem.* Legi velim & quartum eiusdem caput Epistolæ, quo dixisse Origenem prodit Hieronymus, adversus animas in rerum fine ad cœlestem Hierusalem properantes adversariarum Fortitudinum bella consurgere, ne animarum remollescat virtus, sed ut prælis exercitæ novum roboris incrementum capiant. Tangit id & Theophilus Pasch. 2. cum somniasse dicit Origenem *ascendere animas in cælum, & descendere; & nunc proficere, nunc ad inferiora delabi.* Variarum quoque cœli mansionum figmentum perstringit paulo inferius, dixisse Origenem tradens, *corpora que resurgunt, post multa sæcula in nihilum dissolvenda, nec futura aliquid, nisi cum de calorum mansionibus animæ ad inferiora dissipata, indiquerint novis, quæ alia rursus sicut, prioribus omnino deletis.* Totam hanc etiam de cœlo novo, & terra nova, deque cœlesti illo mundo, huius nostri persimili, commentationem exsufflat Hieronymus cap. 4. Epist. 59. ad Avit. At immerito Origenem culpât Epiphanius,

Epist. Hier. 64. cap. 4.

A quod Davidicum illud Psalm. 114. 7. *Convertere anima mea in requiem tuam*, ad requiem illam cœlestem retulerit, quam ob præclara in vita hac gesta anima consequitur; totum quippe hunc Psalmum eodem refert Ecclesia. Augustinus in libro De hæresibus: *Paradisum, & cœlos, & alia non credunt (Origeniani) esse secundum literam, sed in allegoria*. Denique Michael Glycas Annal. part. 1, & 4. vexat Origenem hoc nomine, ipsiusque sententiam à Iohanne Chrysofomo profligatam commemorat.

B X V. Attamen contra tot adversariorum assultus Origeni præsidio est hæc ipsius obtestatio libr. 1. *Ὁὐὲ ἀγγέλων*, cap. 6. qua animos Lectorum ad supra exposita dogmata ita præmunit: *Quæ quidem à nobis etiam cum magno metu & cautela dicuntur, dissentientibus magis & perivactantibus, quam pro certo ac definitis statuentibus. Indicatum namque à nobis in superioribus est, de quibus manifesto dogmate terminandum sit, quod & pro viribus nos fecisse puto, cum determinate loqueremur. Nunc autem disputandi specie magis, quam definitendi, prout possumus exercemur. Ad hæc libro sequenti, cap. 3. quid aut quo loco sit iste mundus, & quo venisse se significabat Servator, cum dicebat: Ego non sum de hoc mundo, non satis constanter prodidit: sed utrum mundus iste, inquit, quem sentiri vult, separatus ab hoc sit, longeque divisus, vel loco, vel qualitate, vel gloria; an gloria quidem quia qualitate præcellat, inter tamen mundi huius circumscriptionem cohibeatur, quod & mihi magis verisimile videtur, incertum tamen est. ut ego arbitror, & humanis adhuc cogitationibus & mentibus inconstitutum: deinde triplici de rerum consummatione & summa beatitudine proposita sententia, ad quamlibet persequendam unicuique arbitrij sui libertatem permittit. Et postremum tandem caput libri 3. De princip. quod est De consummatione mundi, claudit his verbis: *Hactenus vobis etiam corporea natura vel spiritalis corporis ratione discussa, arbitrio legentis relinquimus ex utroque quod melius iudicaverit eligendum*. Homilia 23. in Iosue postquam loca cœlestia his terrestribus similia assignavit, ejusmodi mysteria veneratione digna & silentio esse declarat, nec à mortalium quoquam, ne ipsi quidem Apostolis perfecte proferri posse. Quamobrem & libro 4. *Ὁὐὲ ἀγγέλων*, cap. 2. regnum cœlorum thesauro in agro abscondito comparatum fuisse putat.*

C Verumtamen, quamvis liquido & sine ambage asseverasset, quæ incertus proposuit, sanctorum aliquot virorum suffragijs & consensu adjuvaretur. Clemens Alexandrinus lib. 2. Strom. id Platonis axioma, quo tum beatum hominem esse definit, cum Deo similis est, Scripturæ sacræ auctoritate defendit. De modo ac loco felicitatis sanctorum, à primis usque Ecclesiæ temporibus ad Innocentium 3. & Benedictum 11. ac Florentinam Synodum, nihil certi fuit ab Ecclesia præscriptum, adeo ut in diversa Patres abierint. Eorum sententias & testimonia collegit Sixtus Senensis libr. 6. Bibl. Annotat. 345. ut in iisdem huc reponendis supervacanea omnis esse opera videatur. Præter eos qui ab ipso commemorati sunt, adiri velim Cypriani Epistolam 52, ad Antonianum, Novatianum libr. De Trinit. cap. 1, Athanasium in Expositione fidei, Paradisum Latroni à Christo in cruce promissum, eum esse censentem unde Adamus ejectus est, cum Cyrillo Hierosolymitano 1. Catech. mystag. Basilio in libro De Paradiso, & cap. 27. libri De Spiritu sancto, Gregorio Nysseno in Orat. in XL. Martyres, & Paulino Nolano, idem sentientibus ac sentite Athanasius. Adeatur & Epiphanius in Epist. ad Iohann. Hierosolym. cap. 4. & in Ancorato cap. 54. alibi Paradisum collocans, alibi cœlum; & Augustinus libr. 20. De Civit. Dei, cap. 14, & 16. in aliquibus Origeni consentiens, & Auctor Quæstionum ad Antiochum, hominibus absconditum hoc, & ignotum esse mysterium edicens.

F X VI. Satis ex superioribus, etiam me silente, colligitur Damnatorum pœnis modum aliquando & finem ex decreto Origenis impositum iri: cum enim futurum ratus sit, ut quemcunque teneant statum animæ, peccare possint, & re ipsa per se peccent, ac pro peccatis vel meritis perpetuo circuitu ab imis ad summa, à summis ad ima revolvantur, ipsiusque Diaboli averfa à Deo voluntas olim conterenda sit, & Deo Patri regnum Christus sit traditurus, tumque existimaverit plenam omnium *ὑποταξίνων* ac perfectam felicitatem futuram, cum Deus erit omnia in omnibus; consequitur illinc necessario defutura Damnatorum supplicia, eaque nozarum duntaxat expurgandi causa à Deo hominibus infligi. Hominis esset imperantis, neque satis temporis parcentis suo, quæcunque vafania hac oblita in Origenianis Commentariis reperiuntur, Lectori recensenda obijcere; adeo multus est in hoc dogmate prodendo, & odiosus Adamantius. Sed ne nos tamen à morè desectamus nostro, illustra solum fidei causa seponemus. Prior occurrit locus Homilia 7. in Levit. in qua prolixè disputat quomodo Patri subiectus Filius dici possit, ostenditque Filium eatenus dici Patri non esse subiectum, quatenus nos qui sumus Christi membra Patri minime subiecti sumus: *Cum vero, inquit, consummaverit opus suum, & universam creaturam suam ad summum perfectionis adduxerit, tunc ipse dicetur subiectus in his quos subdidit Patri, & in quibus opus quod ei Pater dederat consummaverit, ut sit Deus omnia in omnibus*. Subjungit deinde Christum tum vinum bibiturum, *cum subiecta ei fuerint omnia, & salvavit omnibus, ac*